

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

מסכת ביצה כ"ח - ל"ד ♦ חלה ג', ח' - ד', ד'

בס"ד, כ"ז ניסן תשע"ד

גליון מס' 779

השבוע בגליון

- ♦ הנכשלים בתוספת יום הכיפורים - אנשים או נשים?
- ♦ מצוות תוכחה
- ♦ הדלקת חשמל ביום טוב
- ♦ הדלקת חשמל - הדלקת אש

- ♦ שימוש במד-חום, משקל וברז מים בשבת
- ♦ מדידת שעון המים בשבת
- ♦ מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידים" - מדוע ומתי
- ♦ הכרזה לפני תקיעת שופר

♦ מקור האיסור לדבר בשעת התקיעות

דבר העורך

"אין דבר העומד בפני הרצון"

לא מעטים מן האנשים החפצים לקבל על עצמם עול קביעות תורה ללא פשרות, חוששים ומהססים ולא בחינם. הקביעות מחייבת, מפניה נדחים אירועים שהוגדרו כחשובים עד כה, ובכלל, יש בהתחייבות התמידית הזו, לכל החיים, כדי להרתיע. ובכל זאת, רבים מצטרפים בכל יום למעגל לומדי הדף היומי, מסירים מעצמם עול דרך ארץ ומקבלים עליהם עול תורה, ולכבודם ולחיוזקם הרי לפניכם המעשה הבא.

היה זה ליל חג הפסח.

דממת ליל השימורים ירדה לעולם. תחת אותם שמים מואפלים שבחסותם ביקש פרעה להחיש את בני ישראל ממצרים, ישבו בני משפחה בכפר אפוף פרדסים, לחוג את ליל הסדר.

קשה היתה האווירה.

דף כט/א מלא לי כלי זה אבל לא במדה

שימוש במד-חום, משקל וברז מים בשבת

במשנה ובגמרא למדנו, כי חכמים אסרו לעסוק בשבת בענייני מדידה. איסור זה הוא אחד ממכלול הפעולות שנאסרו על ידם מחמת "עובדין דחול", היינו: מעשי חולין מובהקים (תוספות, שבת כקוב"ב ד"ה ומדבריהם, תוי"ט שם, משנ"ב סימן ש"ו ס"ק ל"ד).

על גדריו ועל תחומיו של איסור המדידה עמד הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, לגבי מדידת חום בשבת, האם פעולה זו אסורה בשבת. דיון זה אינו עוסק בשאלה אם אדם שאינו חש בטוב רשאי למדוד חום בשבת, מפני שהדבר מותר ללא עוררין, כי לא אסרו חכמים "מדידה של מצווה", ומדידת חום לצורך בריאות הגוף מדידת מצווה היא (שולחן ערוך או"ח סי' ש"ו סעי' ז', ובמשנה ברורה ס"ק ל"ו). הדיון בו אנו עוסקים הוא, האם פעולת מדידת חום מוגדרת כפעולת מדידה, או שמא אינה כלולה באיסור מדידה כלל.

הגרש"ז אויערבך נקט כי אף בריא רשאי למדוד לעצמו חום, שכן, הפעולות שנכללו באיסור חז"ל הן פעולות חולין מובהקות השייכות לענייני משא ומתן, מקח וממכר. הואיל ומדידת חום אינה נוגעת במישרין או בעקיפין לעניינים אלו, אין היא אסורה. הוא אף המליץ על כך, שמדידת חום אינה "עובדין דחול" אלא "עובדין דחולה" (שולחן שלמה סימן ש"ו ס"ק ט"ז אות ב).

בעקבות הכרעתו זו הוא קבע, כי בשונה מתרופות אשר בשבת הן מוקצה, מפני שאסור להשתמש בהן, כי אם לחולה בתנאים מסויימים, הרי מד-חום אינו כלי שמלאכתו לאיסור שהרי הוא עומד למלאכת היתר [אלא שיש לדון אם נחשב כ"מוקצה מחמת חסרון כיש", אולם לדעת פוסקים רבים אין מוקצה מחמת חסרון כיש בכלי שמלאכתו היתר, ועל כל פנים להחזירו למקומו לאחר השימוש, ודאי מותר - ראה שבות יצחק, מוקצה פ"א סעי' ה].

למותר לציין, כי אנו עוסקים במד-חום כספית רגיל, לא במד-חום דיגיטלי, או במד-חום שבפעולתו נכתבות אותיות או ספרות. הגרש"ז מוסיף, כי אין כל חשש שהכנסת מד-החום לפה וחימום הכספית מהווים איסור הלכתי, מפני שחום הכספית אינו בדרגת חום שהיד סולדת הימנו. לאור ידיעה זו, כי מדידת חום בשבת אינה אסורה, העלה הגרש"ז ספק, האם מותר בשבת למדוד את גובהו של אדם כמו גם לשקול אותו, שהרי מדידות מסוג זה אינן שייכות לעולם המסחר, וממילא גם כלי המדידה וכלי השקילה אינם מוקצה (שם). סוף דבר הגרש"ז מותר ספק זה בצריך עיון [אכן, בספר שמירת שבת כהלכתה, פרק י"ד הל' ל"ז, כתוב שהדבר אסור].

מדידת שעון המים בשבת: כידוע, פתיחת ברז המים מסובבת את שעון המים המודד את כמות המים שנצרכה. מדוע מותר הדבר, הרי זו ודאי נחשבת מדידה לצורכי מקח וממכר? ספר שמירת שבת כהלכתה (עמוד קכ"ג) כתב, כי אין חשש בדבר מפני שהפותח את ברז המים אינו עוסק במדידה כלל ואינו מתכוין לה. לפיכך, פעולה זו אינה נכללת בתקנת חכמים שלא לעשות עובדין דחול.

זרח פלוק ז"ל

הר"ר זרח פלוק ז"ל
ב"ר מרדכי ז"ל נלב"ע כ"ח בניסן תשי"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידנו הר"ר אברהם פלוק ומשפ' שיחיו - ת"א

יצחק דוד ברצלר ז"ל

הר"ר יצחק דוד ברצלר ז"ל
ב"ר אהרן ז"ל נלב"ע ב' באייר תשס"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

דף ל/א מוטב שיהיו שוגגין

"מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים" - מדוע ומתי

בשאלה מצערת נזקק לעסוק הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל.

הכרזה לפני תקיעת שופר: יש מקומות שבהם נוהגים בראש השנה להכריז בבית הכנסת לפני ברכת השופר, כי אין לדבר מעתה עד לסיום התקיעות שבחזרת הש"ץ. רב אמריקאי שהכיר את בני עדתו ידע, כי רבים מהם לא ייאותו להסכית לה. מן הסתם תחילה ישוחחו ביניהם מה פישרה של הכרזה זו, ולאחר מכן ישוחחו על הא ועל דא.

והנה בגמרתנו מבואר, כי הרואה אדם שוגג בהלכה - לא יוכיחונו אם הוא יודע כי גם לאחר שהלה יתוודע לכך שהוא עובר על איסור, ימשיך לנהוג כן במזיד. טעם הדבר, "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים".

כלל זה נאמר בגמרא כדי להסביר מדוע נהגו ישראל מדורי דורות, שלא להוכיח אנשים על איסורים מסויימים. כגון: הגמרא מציינת כי הכל אינם מוחים באלה שאינם מקדימים לקבל את יום הכיפורים מבעוד יום [ראה בהרחבה במאמר הבא], כפי מצוות התורה - "תוספת יום הכיפורים", שכן, "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים". טעם הדבר, מפני שאנו חומלים על עוברי העבירה, שיענשו חמורות אם יעברו על איסור במזיד, ועדיף להותירם שוגגים.

כמובן, כי אין להעלות על הדעת שיש להשתמש באופן גורף בכלל "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים", כפי שמציין התשב"ץ בחלחלה, שהרי "מוסיפין שגיאות בכל יום, ותיפול התורה מעט מעט, חס וחלילה". באיזה מקרה, איפוא, יש להמנע מתוכחה לאור הכלל "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים"?

ובכן, רבותינו הראשונים מבארים, כי אין הדברים אמורים אלא כאשר ידוע ללא ספק כי הדברים לא יתקבלו על לב השומע. אולם, אם קיימת אפשרות שישעה לדברים, חובה להוכיחו! (רא"ש בסוגיתנו, ותוספות בבא בתרא ס"ב ד"ה מוטב).

זאת, ועוד: גם אם נתקלים באדם שעובר על איסור וברור כי אם יוכיחוהו לא ישוב עתה למוטב, אין להמנע מלהוכיחו אם הוא עובר על איסור המפורש בתורה! (בעל העיטור הובא ברא"ש וברשב"א וברמ"א או"ח סי' תר"ח). כלומר, אם הוא עובר על איסור שאינו מפורש בתורה, אפשר להניח כי הוא שוגג ואינו מודע לאיסור, ואם מהיכרות עמו, או מסיבות אחרות, אפשר להסיק בוודאות שלא ישעה להוכחה, אזי יש להמנע ממנה - "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים", לפי שגם אם יתוודע לאיסור, קל הוא בעיניו, כי אינו מפורש בתורה, ולא ישוב למוטב. ברם, אין להניח כי יהודי אינו מודע לאיסור המפורש בתורה, אלא בוודאי עובר הוא עליו במזיד ויש להוכיחו (משנה ברורה סימן תר"ח ס"ק ו').

מדוע? לפי שכל המנעותנו מתוכחתו היא כדי שלא יענש חמורות על עבירה במזיד, אך עתה משעובר במזיד, חובה להוכיחו ולקיים מצוות תוכחה, המחייבת להוכיח גם את זה שלא יחזור בו [על פרטי מצוות תוכחה, ראה רמ"א ומשנה ברורה שם, ועיין יראים מצווה רכ"ג].

נשוב עתה לבית הכנסת לפני קיום מצוות שופר, היש להכריז שאין לדבר עד סיום התקיעות של חזרת הש"ץ, אם לאו?

לאנשים המהוגנים: רבי משה פיינשטיין זצ"ל כותב, כי לכשנבוא לדון בדבר לאור הכלל האמור בסוגייתנו, וודאי שיש להכריז! שכן, הקהל בבית הכנסת מגוון, אי אפשר לומר שכל הנוכחים בו לא ישעו להכרזה, כי אם חלקם. מעתה, הכי רשאי רב בית הכנסת להניח לאלה שעשויים לשמוע לדבריו לעבור על איסור, כדי למנוע מן האחרים להזיז? ודאי שלא! חובה עליו להכריז ברבים שאסור לדבר בין התקיעות, כדי להציל מאיסור שוגג את האנשים שישמעו לדבריו.

הוא מוסיף וכותב, כי אם קיימת אפשרות להכריז זאת רק באזני האנשים שישמעו לדבריו, יעשה כן, כדי להציל מלעבור על איסור מזיד את אלה שלא יסכיחו להכרזתו.

מקור האיסור לדבר בשעת התקיעות: ברם, באופן נדיר, מסיים הגר"מ פיינשטיין זצ"ל את תשובתו במילים: "ואין בידי לעת עתה הכרעה בספק זה". ספק זה עלה בעקבות כך "שלא ברור האיסור" לדבר בשעת התקיעות ויתכן שאין זה אלא מנהג טוב [ע"ש צדדי הספק בדברי הפוסקים בנידון]. משכך, מצד אחד אין להמנע מלהכריז, כי גם אם לא ישמעו הללו וידברו, הרי לא יעברו על איסור חמור. מאידך, הם הרי אינם מבדילים בין מנהגים לאיסורים ובטוחים כי איסור חמור הוא ובכל זאת ידברו, או-אז ייענשו על כך שזלזלו במחשבתם באיסורים...

שמירת הלשון: לסיום נציין את דבריו חוצבי הלהבות של החפץ חיים זצ"ל, שכתב בהקדמה לספרו שמירת הלשון: יהיו אנשים שיימנעו ללמוד הלכות אלו בטענה שמוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים... כי מכירים הם את נפשם שלא יצליחו לשים מחסום לפיהם. אך עליהם לדעת כי אין ממש בטענתם, שכן, הלכות אלה מפורשות בתורה, ובכגון דא, לא נאמר הכלל "מוטב יהיו וכו'".

בית משפחת מישקובסקי היה אבן שואבת לכל בני הכפר. בהיותו משמש כרבה של כפר חסידים וראש ישיבת כנסת חזקיהו, היה מוצא בו נוחם ומזור כל נדכה לב ונשבר רוח. עתה השתכנה הצרה במרכזו של הבית. הרבנית. בערב החג השתחררה מאשפוז ארוך בבית החולים. הנסתר היה אמנם רב על הגלוי, אך די היה בגלוי כדי שלא ירצו לשמוע את הנסתר.

קידוש. האפיקומן הוטמן. אמירת ההגדה החלה.

קולותיהם של המסובים דמו לכרוז המקריא בקול מונטוני את אשר לפניו. השמחה היתה מהם והלאה. מידי פעם נאלץ אחד המסובים לעצור את שטף קריאתו, למחוט את אפו ולהספיג את עיניו, בתקווה שאיש לא הבחין בו. בין קטע לקטע, נשמעו אנחות חרישיות הבוקעות מלבבות שבורים.

בטרם הגיעו לברכת "אשר גאלנו" שבסוף אמירת ההגדה, עצר הרב מישקובסקי והתרכז. הכל הבחינו במשפט הכתוב בהגדה באותיות זעירות לפני ברכת "אשר גאלנו": "אומרה בשמחה עצומה"...

לפתע הרעים קולו של הרב מישקובסקי זצ"ל: "אם כתוב - אז צריך! ואם צריך - אז אפשר. אנו נמצאים אמנם בסערת רגשות, אך אם הקב"ה אמר שצריך לשמוח, הוא כלל את כל היהודים במצווה זו, ואם רק נחליט, הוא כבר יתן לנו את הכח להתגבר על הנסיונות".

או-אז אזור כוחותיו כגיבור ובשמחה עצומה החל לברך "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור, כן ה' אלקינו ואלקי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים

דף ל/א דהא תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא ואכלי ושתו עד שחשכה ולא אמרינן להו ולא מידי

הנכשלים בתוספת יום הכיפורים - אנשים או נשים?

במאמר הקודם התמקדנו בכלל הנאמר בגמרתנו, "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים", כדי להסביר מדוע אין מוחים באלו שעוברים על איסורים שונים. במאמר זה נתמקד בדוגמאות המובאות על כך בגמרא.

תחילה מביאה הגמרא כי מטעם זה אין מוחים בנשים העוברות על תקנות חכמים הקשורות למלאכת הוצאה בשבת, ואחר כך מוסיפה הגמרא כי כלל זה תקף גם לגבי איסורים מן התורה. הא ראייה, ש"תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא, ואכלי ושתו עד שחשכה ולא אמרינן להו ולא מידי". כלומר, הן מצוות תוספת יום הכיפורים היא מן התורה, ובכל זאת אין מוחים באלה שאינם מקפידים על כך ואוכלים ושותים עד חשכה.

הגמרא אינה מציינת אם הללו שאינם מקפידים על תוספת יום הכיפורים הם נשים, כהמשך למקרה הקודם, או שמא אין מדובר בנשים דווקא.

הגהת המהרש"ל: רבי משה מקוצי העתיק בספרו, **ספר מצוות גדול** (לא תעשה ס"ט) את גמרתנו והוא מצייין, כי גם לגבי תוספת יום הכיפורים כוונת הגמרא ל"נשי". לכאורה כוונת דבריו לנשים. ברם, על אתר מגיה המהרש"ל וכותב: "פירוש - אנשים, כך קיבלתי". אמנם הרמב"ם כתב מפורשות כי מדובר בנשים, אך לאור קבלת המהרש"ל מרביתו הוא דוחק בלשון הסמ"ג שכתב "נשי", כי כוונתו לאנשים ולא לנשים.

האם לפנינו דקדוקי גירסאות בלבד?

יש שרצו לומר כי גופי תורה יסודיים עומדים מאחורי שינויי הנוסחאות, כדלהלן.

מצוות תוכחה: כידוע, ציוותנו תורה (ויקרא יט/ז): "הוכח תוכיח את עמיתך", עלינו להוכיח את העובר עבירה. הרמב"ם פוסק הלכה זו בלשון: "הרואה חברו או שהלך בדרך **לא טובה**, מצווה להחזירו למוטב ולהודיעו שהוא חוטא". לדעת בעל גינת רודים (או"ח כלל ג' סימן ט"ו), חידוש גדול טמון בדברי הרמב"ם שבא להשמיענו כי מצוות תוכחה מתייחסת לאדם העובר על איסור, אך לא לאדם הנמנע מקיום מצוות עשה [דבריו אינם מוסכמים בדברי הפוסקים, ראה שדי חמד אסיפת דינים מערכת ה' ס"ק ב].

נמצא שאין מצווה להוכיח ולהתריע באדם שאינו מקיים את מצוות תוספת יום הכיפורים, שהרי מצוות עשה היא, הן באיש והן באשה.

ברם, עדיין קיימת חובה להוכיחו מטעם אחר; כידוע "כל ישראל ערבים זה לזה", וכל יהודי ערב למצבו הרוחני של זולתו, ומפני כך עליו להוכיח את חברו גם כאשר הלה אינו מקיים מצוות עשה. והנה, לדעת בעל דגול מרבבה (סימן רע"א), לא הכל מסכימים כי הערבות ההדדית לעניין המצוות כוללת בתוכה גברים ונשים גם יחד. יתכן, הוא כותב, שלדעת חלק מן הראשונים, אין הגברים ערבים לקיום מצוות הנשים [הוא מוכיח מהרא"ש, ברכות פ"ג, שאשה אינה ערבה לרעותה, ולפיכך הוא מסתפק בדין ערבות בין גברים לנשים].

"כל ישראל ערבים זה לזה": מעתה, בבואנו לבחון אם קיימת חובה להוכיח אשה הנמנעת מקיום מצוות עשה נמצא, כי אין חובה בדבר; שכן, מצוות תוכחה לא נאמרה כלפי מצוות עשה, ואילו תוכחה מדין "ערבות" ישראל זה לזה, אינה קיימת לגבי נשים... אפשר, איפוא, להסביר, כי מפני כך טרח המהרש"ל להגיה, כי אין מדובר בנשים, אלא דווקא באנשים, כי רק לגביהם יש צורך בכלל "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים", כדי להסביר מדוע אין מוכיחים אותם, ואילו בנשים גם כאשר הן מזידות, אין חובה להוכיחן על ביטול מצוות עשה.

ברם, דברים מחודשים אלה נדחים מפני כתב יד של המהרש"ל שהתגלה, בו הוא מוסיף מילים אחדות המשנות את פני הדברים.

מחלוקת במציאות: המהרש"ל מצייין בכתביו, כי אמנם קיבל מרביתו כי יש לפרש ש"נשי" הם גברים, אך הרמב"ם ודאי אינו סובר כן, שהרי כתב מפורשות (הלכות שביית עשור פ"א הלכה ז'): "**נשים** שאוכלות ושותות עד שחשכה והן אינן יודעות שמצוה להוסיף מחול על הקדש אין ממחין בידן שלא יבואו לעשות בזדון". המהרש"ל מוסיף, "וטעם ברור, כי הם רגילות, מה שאין כן באנשים". כלומר הרמב"ם אינו חולק בדינים או בסברות אלא במציאות. הרמב"ם סבור, כי רק נשים שוגגות, כי ידיעתן בתורה פחותה משל האנשים ועליהן אפשר לומר "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים". ברם, רבותיו של המהרש"ל, מהם קיבל כי "נשי" הם אנשים, סבורים, כי גם באנשים אפשר להניח כי הם שוגגים במצווה זו ואינם מזידיים, ולפיכך, גם בהם נאמר הכלל "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים".

אין, איפוא, הבדל בין הגדרותיהם ההלכתיות של נשים וגברים לעניין זה, אלא עניין של מציאות לפנינו (קובץ בית אהרן וישראל ק"ב עמודים קמ"ז-ח; מאת הרב טוויל שליט"א).

לקראתנו לשלום. שמחים בבניין עירך וששים בעבודתך. ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחה לרצון. ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו. ברוך אתה ה' גאל ישראל".

אם צריך - אז אפשר!

★ ★ ★

ידועים דבריו הנחרצים של הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פ"א הלכה ח'): "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר והגית בו יומם ולילה".

הא כיצד? לפי שהמחליט לקבל על עצמו עול תורה ודרך ארץ, יסייעוהו משמים.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

לעילוי נשמת

הר"ר **נחום Natahn Stark** ז"ל

ב"ר אברהם אשר ז"ל נלב"ע כ"ז בניסן תשל"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **רייצא רחל סימינובסקי** ע"ה

ב"ר דוד אליהו ובאשה טופל ז"ל

נלב"ע א' באייר תשס"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יצחק בודנשטיין** ז"ל

בן הרב חיים קלמן ז"ל נלב"ע כ"ז בניסן תשס"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י משפ' בודנשטיין שיחיו

דף לג/א אין מוציאין את האור לא מן העצים...

הדלקת חשמל ביום טוב

היום יודע כל ילד כי כשם שבשבת אין מדליקים את אור החשמל, כך אין מדליקים אותו ביום טוב.

פעם לא היו הדברים פשוטים כל כך, מפני שכשהומצא החשמל מעטים בלבד ידעו להסביר לאשורן את שרשרת הפעולות המובילות להדלקת חשמל, ולפיכך התפתח דיון מעניין, אם מותר להדליק חשמל ביום טוב!

בעצם, הרי ביום טוב אנו מדליקים אש. לא ממש מדליקים אש חדשה, זאת אסור לעשות, כמבואר במשנתנו, כי אין לשפשף חתיכות עץ או אבן זו בזו כדי להפיק מהן אש, ואך מותר להעביר אש קיימת למקום נוסף, וכגון, להדליק נר מנר בוער וכדומה.

מה טעם?

הגמרא מבארת כי המדליק אש ביום טוב הרי הוא מוליד יצירה חדשה, וחכמים אסרו לעשות כן, לפי שדומה הדבר לעושה מלאכה חדשה (רש"י ד"ה דקמוליד).

הזרם מבקש להתפרץ החוצה: בשו"ת ציץ אליעזר (ח"א פרק כ) הסוקר בארוכה את החשמל מכל היבטיו ההלכתיים, בין היתר - הדלקת חשמל ביום טוב, מביא, כי לפני למעלה ממאה שנים היו שטענו, כי מותר להדליק חשמל ביום טוב. לפי הנתונים הלא נכונים שהיו בידם הם הבינו, כי זרם החשמל נמצא בכל החוטים והוא בעצם מבקש להתפרץ החוצה, ולפיכך המסיט את המתג אינו יוצר כלום, אינו "מוליד", אלא מאפשר לחשמל לצאת ותו לא.

שליחת זרם ממקור הכח: ברם, האמת היא, כי רק עם הסטת מתג החשמל, ויצירת החיבור בין החוט החיובי לחוט השלילי, נשלח הזרם ממקורו אל חוטי החשמל, והמסיט את המתג מזרים את הזרם בחוטים, האין זה "מוליד"??

הדלקת חשמל - הדלקת אש: בעל שו"ת חזון נחום (מהדו"ק או"ח סי' ל'), עסק גם הוא בנושא זה וכתב, כי אין כל צורך לדון אם הזרם קיים זה מכבר בחוטי החשמל או שהסטת המתג היא המזרימתו. נניח כי הוא זורם כל העת בחוטים, כלום אש יש בו? יכנוהו ויגדירוהו בכל מיני הגדרות וכינויים - אש אינו! נמצא, שהמסיט את זרם החשמל והדליק את הנורה, יצר אש.

מלאכת "בונה": יש לציין כי מלבד זאת צידד החזון איש זצ"ל (או"ח סימן נ' ס"ק ט'), כי סגירת מעגל חשמלי אסורה משום מלאכת בונה, ואם כן איסור זה ברור מן התורה ולא רק משום מוליד.

"התחברתי והרגשתי את מתיקות התורה"

בדרך, בבית, בעבודה,

24 שעות

ביממה

מתחברים

לשיעור המרתק

להאזנה חייגו:

073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

פותרים מוצאים מבינים

יצא לאור חלקו'

מבית מאורות ההלכה
כרך נוסף בסדרה המיוחדת
שנותנת תשובה מיידית
לכל שאלה הלכתית

סיכום של ספרי ההלכה האחרונים • ניסוח בהיר וקולח • כ-3500 ערכים במפתח העניינים

ניתן להשיג בחנויות המובחרות | מאורות הדף היומי: 1700-500-151